

UZASADNIENIE

W. S. (1) złożył w dniu 29.08.2008r wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji o internowaniu nr (...)z dnia 12.12.1981r oraz o przyznanie odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia z tytułu doznanych krzywd na podstawie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. W. S. (1) zawniósł o przyznanie mu odszkodowania i zadośćuczynienia w wysokości 25.000zł, jako tej wysokości, która przewidziana została ustawowo. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp wyrokiem z dnia 21.10.2008r sygn. IIKo 292/08 zasądził na rzecz wnioskodawcy kwotę 25.000 zł . W. S. (1) nie skarżył zapadłego wyroku, uzasadnienia do wyroku nie sporządzano. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 28.10.2008r. W dniu 11.03.2011r w wyroku o sygn. P 21/09 Trybunał Konstytucyjny uznał, że ograniczenie roszczeń co do wysokości z tytułu represji jest niezgodne z Konstytucją. W. S. (1) w dniu 08.06.2016r zawniósł o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp z dnia 21.10.2008r sygn. IIKo 292/08. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 18.08.2016r sygn akt IIAKo 58/16 wznowiono postępowanie w sprawie wyroku IIKo 292/08 Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp i uchylono wyrok do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, że zachodzą warunki przewidziane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26.09.2011r sygn. IIKo 51/11, pozwalające na wznowienie postępowania. W dniu 09.07.2016r W. S. (1) złożył obszernie uzupełnienie wniosku, do którego dołączył szereg kserokopii dokumentów. W uzupełnieniu wniosku W. S. (1) wskazał, że wnosi o przyznanie mu odszkodowania i zadośćuczynienia w łącznej kwocie 517.321,97 zł, z czego odszkodowanie według wnioskodawcy miałoby wynosić 50.921,97 zł a pozostałą kwotę zadośćuczynienie. W. S. zawniósł by w łącznej kwocie odszkodowania i zadośćuczynienia uwzględnić to, że już wypłacono mu kwotę 25.000 zł wynikającą z wcześniejszego wyroku jaki został uchylony po wznowieniu postępowania do ponownego rozpoznania. Wnioskodawca wskazał, że podstawą domagania się odszkodowania jest fakt, że ukończył on naukę na studiach dwa lata później z uwagi na pobyt w ośrodku internowania oraz w areszcie śledczym, a przez to domaga się przyznania mu utraconych zarobków okresie od 01.09.1983r do 30.11.1985r. , jakie według niego pobierałby jako nauczyciel wychowania fizycznego, gdyby studia ukończył w terminie. Podał, że zamiast 4 lat studiował przez lat 6. Odnośnie kwoty zadośćuczynienia wnioskodawca w uzupełnieniu wniosku wskazał, że domaga się zadośćuczynienia za doznane cierpienia fizyczne i psychiczne, negatywne zmiany w jego sytuacji osobistej i zawodowej utracone perspektywy życiowe wynikające z faktu jego internowania i tymczasowego aresztowania a także z powodu represji po internowaniu oraz po upływie okresu aresztowania. Wnioskodawca stwierdził, iż ustalając wysokość zadośćuczynienia i odszkodowania kierował się sprawami znanych działaczy opozycji Z. R. i A. S., którzy również składali wnioski o odszkodowanie i zadośćuczynienie.

W toku przewodu sądowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. S. (1) urodził się w dniu (...) w K.. W. S. rozpoczął studia na Akademii Wychowania Fizycznego w P. Filia w G. (...)w roku akademickim 1979-1980 . W roku akademickim 1980-1981, będąc już na II roku studiów W. S. angażował się w utworzenie na uczelni (...) Zrzeszenia (...). W tamtym okresie W. S. mieszkał w akademiku , jego jedynym źródłem dochodu było stypendium socjalne. W. S. (1) został przewodniczącym Rady Uczelnianej (...). W roku 1981 w listopadzie rozpoczął się na uczelni strajk studentów, który był akcją ogólnopolską. Na uczelni zawiązał się Komitet Strajkowy, a W. S. (1) został jego przewodniczącym. Strajk na uczelni trwał do godzin popołudniowych w dniu 13 grudnia 1981r. W tym czasie w kraju wprowadzono już stan wojenny. Komitet strajkowy w porozumieniu z przewodniczącym Komitetu Uczelnianego (...) podjął decyzję o zawieszeniu strajku. Studenci mieli rozejść się do domów, a osoby mieszkające tak jak W. S. w akademiku dowiedziały się, że muszą opuścić akademik, gdyż będzie on zajęty na potrzeby funkcjonariuszy (...). Dziekan uczelni wezwał W. S. by stawił się do dziekanatu, gdzie został zatrzymany przez funkcjonariuszy SB i osadzony w ZK w G. W. .Było to w dniu 13.12.1981. Władze uczelni zawiesiły go w prawach studenta na skutek internowania. Zawieszono mu przyznawanie stypendium. Władze uczelni w G. (...)odmówiły udzielenia mu urlopu dziekańskiego. Po jakimś czasie od umieszczenia w ZK G. (...)doreczano mu decyzje o internowaniu, z której wynikało że powodem internowania było to, że inicjował on i eskalował stany napięcia i niepokoju społecznego. Podobnie

jak pozostali internowali wnioskodawca złożył skargę na tą decyzję do Ministra Spraw Wewnętrznych, ale otrzymał odpowiedź negatywną. W ZK w G. (...)wnioskodawca przebywał do początku stycznia 1982r.Namawiano go do podpisania tzw lojalki, ale odmówił. Był przesłuchiwany przez funkcjonariuszy SB po wiele godzin. Warunki w areszcie były ciężkie, cele były przeludnione, było ciasno i brudno, żywność była racjonowana w małych porcjach. W ZK w G. (...)W. S. zmuszony był spać na podłodze, z uwagi na zbyt małą ilość prycz. Następnie wnioskodawcę przewieziono wraz z innymi internowanymi do ośrodka dla internowanych w G.. W ośrodku tym wnioskodawca i inni internowani przebywali w celach ośmio i dziesięcioosobowych, gdzie prycze były trzypiętrowe. W tym okresie wnioskodawca nadal był przesłuchiwany przez funkcjonariuszy SB z G. (...), w trwających wiele godzin przesłuchaniach. W celach nie było toalet, były tylko niczym nieosłonięte dziury w podłodze. W trakcie pobytu w G. wnioskodawca miał zapewniona kąpiel raz w tygodniu, w pomieszczeniu zbiorczym , z dostępem tylko do zimnej wody. Wyżywienie w G. było jeszcze gorsze niż w G. (...)żywność była zarobaczona. Na skutek trudnych warunków bytowych w Ośrodku internowani podjęli bunt i ignorowali polecenia władz ośrodka. Bunt został stłumiony przy użyciu funkcjonariuszy którzy bili internowanych pałkami i przeprowadzili rewizje w celach. Okres internowania w przypadku wnioskodawcy trwał 222 dni. W dniu 23.07.1982r został on zwolniony z internowania.

Dowód:

- zeznania świadka W. S. (1) k- 57-63, 80-81, 358-361, 376-378
- wniosek z dnia 10.08.2008r k- 1- 9, 358
- kopia decyzji nr (...) o internowaniu W. S. (1) k- 10 , 358
- zawiadomienie o utrzymaniu w mocy decyzji o internowaniu k- 11 , 358
- świadectwo zwolnienia internowanego k- 12 , 358
- kwit depozytowy k- 13 , 358
- pismo dotyczące wyrażenia zgody na urlop dziekański naliczenie stypendium k- 17 , 358
- załączniki do wniosku k- 18-23 , 358
- uzupełnienie wniosku z załącznikami k- 118-344, 358

Krótko przed zwolnieniem wnioskodawcy z Ośrodka dla Internowanych w G., rektor (...) w P. w dniu 15.07.1982r wyraził zgodę na udzielenie W. S. urlopu dziekańskiego, podjął także decyzję o przywróceniu mu stypendium i naliczaniu go za cały okres internowania. W . S. otrzymał zwrot stypendium za cały okres w jakim był internowany. W świadectwie zwolnienia z dnia 23.07.1982r zobowiązano W. S. do stawiennictwa w dniu 27.07.1982r w siedzibie Komendy Wojewódzkiej MO w G. (...)W dniu tym wnioskodawca stawiał się na komendę i odmówił dalszego stawiania się . Po urlopie dziekańskim W. S. podjął ponownie naukę na III roku studiów. W trakcie studiów wraz z innymi studentami (...) stworzył Komitet (...). W ramach jego działalności uczestniczył on w powielaniu i dystrybucji tzw prasy podziemnej, uczestniczył w przedrukach takich wydawnictw jak „Solidarność walcząca”, (...), „Z dnia na dzień” oraz ulotek o treści politycznej, sprzeciwiającej się ówczesnym władzom oraz o treści historycznej.

Dowód:

- zeznania świadka W. S. (1) k- 57-63, 80-81, 358-361, 376-378
- pismo do rektora k- 14 -16, 358
- uzupełnienie wniosku z załącznikami k- 118-344, 358
- wniosek z dnia 10.08.2008r k- 1- 9, 358

W dniu 15.03.1984 r W. S. (1) został zatrzymany a następnie tymczasowo aresztowany pod zarzutem działania na szkodę ustroju socjalistycznego i naczelnych organów PRL. Przeprowadzono przeszukanie w jego pokoju w akademiku i zatrzymano przedmioty mające świadczyć o jego przestępczej działalności. Przez pierwszy miesiąc w AŚ w L. przybywał w jednoosobowej celi, był odcięty od kontaktu z innymi osobami, nawet spacerował sam. Po aresztowaniu władze uczelni zawiesiły go w prawach studenta, odebrano mu także prawo do stypendium, które przed osadzeniem w areszcie wynosiło ok 6.000 zł, co podał on w trakcie przesłuchań przed funkcjonariuszem milicji obywatelskiej oraz przed prokuratorem. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce w 1984r wynosiło wtedy 16.838 zł. Wniosek o uchylenie aresztu jaki złożył nie został uwzględniony. Po ok 1 miesiącu czasu pobytu w AŚ L. przewieziono wnioskodawcę do Aresztu Śledczego w M., gdzie umieszczono go w celi czteroosobowej, w której osadzono 6 osób. Wnioskodawca przebywał w celi z osobami przebywającymi tam w związku z pobiciami i napadami, osoby te były osobami grypsującymi, pospolitymi przestępcami, którzy okazywali mu nienawiść i agresję w związku z tym, że osadzono go z przyczyn politycznych, „za Solidarność”. W związku z tym, iż był on więźniem politycznym, pozostali więźniowie nie dopuszczali go do stołu, zabierali mu posiłki, obrażali go, musiał spać na podłodze z uwagi na przepełnienie w celi. Po krótkim pobycie w AŚ w M. przewieziono wnioskodawcę do aresztu WUSW przy ul (...) w G. (...)na tzw „ dołki” , przeznaczonych do zatrzymań na okres 48 godzin. W miejscu tym był on osadzony przez okres ok 1 miesiąca, od 17.05.1984 r do dnia 15.06.1984r. W trakcie pobytu wnioskodawcy na tzw” dołkach” przy ul (...) w G. (...)był on pozbawiony takich praw jak prawo do kąpieli, do wymiany bielizny, do spacerów i do widzeń. Wnioskodawca przebywał wtedy zaciemnionej piwnicy, w celi nie było oświetlenia, a jedyne światło dochodziło z zakratowanej wnęki w murze. Po podjęciu przez wnioskodawcę protestu głodowego, został on powtórnie przewieziony do AŚ w M.. Tymczasowe aresztowanie zostało wobec niego przedłużone w dniu 22.06.1984r. W dniu 05.07.1984r prokurator częściowo umorzył w stosunku do niego postępowanie. W dniu 24.07.1984r wydano w stosunku do niego postanowienie o uchyleniu tymczasowego aresztowania, z uwagi na objęcie go amnestią. W dniu 25.07.1984r wnioskodawca został zwolniony z aresztu. W dniu 31 lipca 1984r prokurator umorzył postępowanie wobec W. S. (1) o czyny z art. 278 par 1 kk i art. 273 par 2 kk w zw z art. 270 par 1 kk na podstawie art. 1 ust 3 lit (...), art. 2 ust 2 i art. 10 ust 2 ustawy z dnia 21.07.1984r o amnestii. Postanowienie to uprawomocniło się.

Dowód:

- zeznania świadka W. S. (1) k- 57-63, 80-81, 358-361, 376-378
- postanowienie o tymczasowym aresztowaniu k- 24 , 358
- pokwitowanie k- 25, 358
- kwit depozytowy k- 26 , 358
- postanowienie o utrzymaniu w mocy postanowienia o tymczasowym aresztowaniu k- 28 , 358
- pismo k- 29-32 , 358
- postanowienie o pozostawieniu bez uwzględnienia wniosku o uchylenie środka zapobiegawczego k- 33 , 358
- postanowienie o utrzymaniu w mocy postanowienia o przedłużeniu tymczasowego aresztowania k- 34, 358
- postanowienie o częściowym umorzeniu postępowania k- 35-36, 358
- świadectwo zwolnienia z powodu amnestii k- 38 , 358
- postanowienie o uchyleniu tymczasowego aresztowania k- 39 , 358
- akta IPN Sz 14/49, IPN Sz 205/3, IPN Sz 03/43 na płycie CD k- 356
- akta IPN Wr 30/252 k- 365, 377

- informacja GUS o przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu w gospodarce narodowej w latach 1950-2015 k- 375, 377
- uzupełnienie wniosku z załącznikami k- 118-344, 358
- wniosek z dnia 10.08.2008r k- 1- 9

Po zwolnieniu z aresztu wnioskodawca starał się o ponowne przyjęcie na studia na IV rok. W G. (...) na filii (...) odmówiono mu i odebrano legitymację studencką. W. S. złożył prośbę o przyjęcie do Rektora (...) w P., który przychylił się do jego prośby i przyjęto go na IV rok studiów do P.. Mimo zmiany miejsca studiowania wnioskodawca był pod obserwacją ze strony Służby Bezpieczeństwa, która miała podzegać do pobicia go przez innych studentów. W. S. złożył skargę na działania funkcjonariuszy SB do Komisji Skarg i Wniosków przy Sejmie PRL, która nie potwierdziła jego zarzutów. Po ukończeniu studiów wnioskodawca miał problemy ze znalezieniem pracy, mimo że posiadał uprawnienia instruktorskie w zakresie 8 dyscyplin sportowych. Odmawiano mu przyjęcia na stanowisko nauczyciela WF na terenie G. (...), podając jako powód brak wolnych miejsc pracy, w sytuacji gdy według wnioskodawcy wolne miejsca były. Kuratorium (...) informowało go pisemnie o braku wolnych miejsc pracy. Wnioskodawca podjął pracę w Międzyszkolnym Związku Sportowym w 1985r, po upływie miesiąca pracy, prezes (...) poprosił go o to by sam się zwolnił z pracy, podając, że jest nachodzony przez funkcjonariuszy SB, by go zwolnił. W. S. zwolnił się z pracy na prośbę prezesa. Po tym wnioskodawca zmuszony był do utrzymywania się z prac dorywczych.

Dowód:

- zeznania świadka W. S. (1) k- 57-63, 80-81, 358-361, 376-378
- pismo od prokuratora k- 27, 358
- zawiadomienie k- 41, 358
- pismo do Komisji Skarg i Wniosków przy Sejmie PRL k- 42, 358
- odpowiedź na skargę k- 43, 358
- pismo do ministra Oświaty i Wychowania k- 44 -45, 358
- pismo z Urzędu Miejskiego w G. (...)k- 46, 358
- pismo k- 47-51, 358
- pismo wnioskodawcy k- 360-373, 377
- uzupełnienie wniosku z załącznikami k- 118-344, 358
- wniosek z dnia 10.08.2008r k- 1- 9

W dniu 11.05.1993r Prokurator Generalny Minister Sprawiedliwości wydał postanowienie o zmianie postanowienia o umorzeniu postępowania z dnia 31.07.1984r, gdzie podstawą umorzenia były przepisy o amnestii przyjmując za podstawę umorzenia, że podejrzany W. S. zarzucanego mu przestępstwa z art. 271 par 1 kk w zw z art. 273 par 2 kk nie popełnił, tj na zasadzie art. 11 pkt 1 kpk.

Dowód:

- zeznania świadka W. S. (1) k- 57-63, 80-81, 358-361, 376-378
- postanowienie Ministra Sprawiedliwości- Prokuratora Generalnego k- 52-56, 80-81, 358
- uzupełnienie wniosku z załącznikami k- 118-344, 358

- wniosek z dnia 10.08.2008r k- 1- 9

W dniu (...)wniósł do Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa kwoty 25.000 zł w związku z internowaniem na podstawie decyzji nr (...) i tymczasowym aresztowaniem w sprawie Ds. 15/84 Prokuratury Wojewódzkiej w G. (...)

Wyrokiem z dnia 21.10.2008r Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp w sprawie IIKo 292/08 zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy W. S. (1) kwotę 25.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia prawomocności wyroku , Podstawą wydania wyroku był art. 8 ust 1 a ustawy z dnia 23 lutego 1991r o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz U z 23.04.1991r). Wyrok ten uprawomocnił się, nie wnoszono od niego apelacji. W dniu 08.06.2016r W. S. (1) złożył wniosek do Sądu Apelacyjnego w szczecinie o wznowienie postępowania w sprawie IIKo 292/08 Sadu Okręgowego w Gorzowie Wlkp, powołując się na to że w wyroku z dnia 01.03.2011r sygn P 21/09 Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż przepis 8 ust 1 a ustawy z dnia 23 lutego 1991r o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego ograniczający wysokość odszkodowania i zadośćuczynienia do kwoty 25.000 zł jest niezgodny z konstytucją. Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 18.08.2016r sygn IIAK0 58/16 wznowiono postępowanie w sprawie IIKo 292/08 Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp i uchylono w/w wyrok do ponownego rozpoznania. W dniu 07.09.2016r W. S. (1) uzupełnił wniosek o odszkodowanie i zadośćuczynienie, zwiększając żądanie wniosku do kwoty 517.321,97 zł. W chwili rozpoznawania wniosku według danych GUS przeciętne miesięczne wynagrodzenie za III kwartał 2016r wynosiło 4055,04 zł.

Dowód:

- zeznania świadka W. S. (1) k- 57-63, 80-81, 358-361, 376-378

- wyrok IIKo 292/08 k- 82 , 358

- pismo z IPN k- 83-96 , 358

- wniosek o wznowienie postępowania IIKo 292/08 Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp k- 106-107

- wyrok IIKo 58/16 Sądu Apelacyjnego w Szczecinie dot wznowienia postępowania w sprawie IIKo 292/08 Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp i uchyleniu zapadłego wyroku oraz skierowaniu sprawy do ponownego rozpoznania k- 112-114,

- uzupełnienie wniosku z załącznikami k- 118-344, 358

- komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego o wynagrodzeniu w III kwartale 2016r k- 374 , 377

- informacja GUS o przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu w gospodarce narodowej w latach 1950 – 2015 k- 375, 377

- wniosek z dnia 10.08.2008r k- 1- 9, 358

Sąd zważył, co następuje:

Przytoczony wyżej stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dowodów, którym dał wiarę, nie ma bowiem powodu, by im nie wierzyć. Strony nie przedstawiły żadnych innych dowodów. Zeznania świadka są w pełni wiarygodne, brak podstaw do ich zakwestionowania. Sąd w pełni przyjął je do ustaleń stanu faktycznego, pozwalając one na ustalenie przebiegu wydarzeń , znajdują też potwierdzenie w zebranej dokumentacji, zarówno tej dołączonej przez wnioskodawcę jak i tej przesłanej z IPN w wersji elektronicznej.

Przechodząc do oceny zasadności zgłoszonych roszczeń na wstępie należy zauważyć, że wnioskodawca oparł roszczenia o szczególną regulację prawną - przepisy ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149) z późniejszymi zmianami.

Zakres przedmiotowy wyżej powołanej ustawy określa jej art.1 ust.1 i 2. Zgodnie z tymi przepisami przewidziane w ustawie regulacje dotyczą orzeczeń wydanych przez polskie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub przez organy pozasądowe w okresie od rozpoczęcia ich działalności na ziemiach polskich, począwszy od 1 stycznia 1944 r. do 31 grudnia 1989 r., jeżeli czyn zarzucony lub przypisany był związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego albo orzeczenie wydano z powodu takiej działalności, jak również orzeczenia wydane za opór przeciwko kolektywizacji wsi oraz obowiązkowym dostawom oraz jeżeli czyn został popełniony w celu uniknięcia w stosunku do siebie lub innej osoby represji za działalność, o której mowa w tym przepisie.

Zgodnie z art. 8 powołanej ustawy osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji. (ustęp 1 zdanie 1).

Cytowany wyżej przepis ma odpowiednie zastosowanie również wobec osób, co do których zachodzą przesłanki do stwierdzenia nieważności orzeczenia, jeżeli oskarżonego uniewinniono lub postępowanie umorzono z powodów, o których mowa w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu postępowania karnego, i nie zostało prawomocnie zasądzone odszkodowanie i zadośćuczynienie, a osoby te były zatrzymane lub tymczasowo aresztowane, a także wobec osób pozbawionych życia albo wolności przez organy, o których mowa w art. 1 ust. 1, bez przeprowadzenia zakończonego orzeczeniem postępowania (art.11 ust.1 i 2 ustawy). Przepis ust 1 nie ma zastosowania, jeżeli w wyniku rewizji nadzwyczajnej, kasacji lub wznowienia postępowania prawomocnie zasądzone odszkodowanie, chyba że za jego zastosowaniem przemawiają względy słuszności(art. 8 ust 4 ustawy)

Powołane i cytowane przepisy wyznaczają zakres zastosowania ustawy, o której mowa wyżej. Orzekając o wznowieniu postępowania i uchyleniu wyroku w sprawie IIKo 292/08 Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp, Sąd Apelacyjny w Szczecinie uznał, że spełnione zostały warunki uwzględnienia wniosku o wznowienie przewidziane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26.09.2011r sygn IIKO 51/11 LEX nr 960529. Sąd Apelacyjny uznał, że spełnione zostały trzy warunki:

- zapadłe przed wyrokiem Trybunału konstytucyjnego z dnia 01.03. 2011r sygn P 21/09 orzeczenie sądu wydane zostało na podstawie art. 8 ust 1a ustawy z 1991r o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

- zadanie wniosku przekraczało kwotę 25.000 zł

- szkoda i krzywda byłyby wyższe niż wskazana kwota 25.000 zł

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wszystkie te warunki w przypadku W. S. zostały zrealizowane, co umożliwiło wznowienie postępowania i uchylenie wcześniejszego wyroku.

Zgodnie z treścią ustawy z dnia 23.02.1991r cytowanej wyżej, roszczenie o odszkodowanie i zadośćuczynienie jakie zgłasza W. S., nie uległo przedawnieniu.

Odnosząc się do żądania zasądzenia zadośćuczynienia, stwierdzić należy, że ustawa z dnia 23 lutego 1991r o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie definiuje pojęcia zadośćuczynienie. Zadośćuczynienie za doznaną krzywdę to odszkodowanie za szkodę niematerialną wynikłą z internowania i zastosowania tymczasowego aresztowania wobec wnioskodawcy a stanowią ją negatywne przeżycia psychiczne wiążące się z faktem pozbawienia wolności. Zdaniem Sądu dla wykładni pojęcia

„zadośćuczynienia” zastosowanie mają przepisy prawa cywilnego materialnego, zwłaszcza art. 445 § 1 i 2 k.c.. Z treści tego przepisu wynika, że zadośćuczynienie powinno być „odpowiednie”. W treści tego artykułu posłużono się pojęciem „sumy odpowiedniej”, które jest niedookreślone. Odpowiednia suma o której mowa w tych przepisach to suma, która z jednej strony spełnia funkcje kompensacyjną a z drugiej nie jest sposobem uzyskania nadmiernych korzyści finansowych. Zadośćuczynienie winno czynić zadość poczuciu krzywdy. Orzecznictwo wypracowało zbiór kryteriów ważnych przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Zważyć należy, że zadośćuczynienie ma mieć charakter kompensacyjny, nie może to być symboliczna zapłata, lecz taka która ma realną wartość, która jest odczuwalna finansowo dla wnioskodawcy. Z drugiej strony wysokość kwoty zadośćuczynienia nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być „odpowiednia”. W orzecznictwie Sądu Najwyższego (porównaj Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lipca 2007 r., sygn. akt II KK 321/06, Lex 299187 a także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 września 2000 roku, sygn. akt WA30/00) podaje się, że wysokość kwoty zadośćuczynienia winna być utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Ponadto, jak to wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 18 grudnia 2012 r., sygn. akt III KK 275/12, LEX nr 1232288- „wysokość zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z internowania należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego, co implikuje stwierdzenie, że zarzut wadliwego określenia wysokości zadośćuczynienia może być uwzględniony jedynie w sytuacjach, w których przyznane zadośćuczynienie w sposób oczywisty i rażący nie odpowiada relevantnym okolicznościom, występującym w danej sprawie, jest niewspółmierne do stopnia i długotrwałości cierpień doznanych przez wnioskującego o zadośćuczynienie”. W przypadku wnioskodawcy W. S., Sąd Okręgowy ustalając wysokość zadośćuczynienia miał na względzie długotrwałość bezprawnego pozbawienia wnioskodawcy wolności to jest okres internowania, który trwał 222 dni oraz okres tymczasowego aresztowania, który trwał 135 dni. Sąd brał tu pod uwagę dyskomfort związany z rozłąką W. S. z rodziną, trudne warunki bytowe w miejscu internowania oraz w areszcie po zastosowaniu tymczasowego aresztowania, przepełnienie w celach, brak miejsca do spania, konieczność spania na podłodze, częste przesłuchania, trwające wiele godzin. W polu widzenia Sądu Okręgowego znalazł się także fakt, że wnioskodawca w czasie pozbawienia wolności nie był szczególnie brutalnie traktowany. Faktem jest, że warunki w zakładach karnych i ośrodku w G., gdzie przebywał w trakcie internowania i tymczasowego aresztowania były trudne, szczególnie trudne były zwłaszcza warunki w izbie zatrzymań przy ul (...), cele były zimne, ciemne, brudne a żywność często nie nadająca się do spożycia, fakt że W. S. był także często przesłuchiwany oraz, że nakłaniano go do współpracy z SB. Zważyć jednak należy, że z drugiej strony wnioskodawca nie doświadczył poważnych aktów przemocy takich jak brutalne bicie, tortury. W tamtym czasie wielu członków organizacji opozycyjnych doświadczało tego rodzaju zachowań ze strony milicji czy Służby Bezpieczeństwa. Wbrew pozorom jest to okoliczność istotna, gdyż warunki w jakich odbywał on tymczasowe aresztowanie oraz te w jakich był internowany mają wpływ na wysokość zadośćuczynienia. Oczywistym jest, że wyższe zadośćuczynienie należy przyznać osobie, która oprócz niesłusznego pozbawienia wolności doznała wyjątkowego udręczenia fizycznego i psychicznego, zaś adekwatnie niższa dla osób, których aresztowanie przebiegało bez tego typu poważnych incydentów, jak w przypadku W. S.. Dla istotnych okoliczności przy ustalaniu kwoty zadośćuczynienia należy także młody wiek wnioskodawcy w chwili gdy został on internowany i kilka miesięcy później gdy został tymczasowo aresztowany oraz trauma jaką przeżył pozbawiony kontaktu z bliskimi. Sąd miał na uwadze rodzaj cierpień jakich doznawał wnioskodawca, czas trwania tych cierpień fizycznych i psychicznych, ich natężenie, stopień dolegliwości z jaką wiązało się stosowanie tymczasowego aresztowania oraz internowania. Dalej Sąd wziął pod uwagę także stan zdrowia wnioskodawcy przed aresztowaniem i po opuszczeniu aresztu, w tym pogorszenie się wzroku wnioskodawcy.

Odnosząc się do wniosku W. S. oraz uzupełnienia tego wniosku, stwierdzić należy, iż zawarte we wniosku W. S., a zwłaszcza w uzupełnieniu tego wniosku sugestie, by ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd kierował się jakąś ustalonym z góry przelicznikiem, określoną kwotą za każdy dzień pozbawienia wolności, tydzień lub miesiąc, są niezasadne. Sugestie by Sąd przyjmował wysokość kwoty zadośćuczynienia jako iloczyn okresu pozbawienia wolności i ustalonej kwoty za określony okres czasu są zdaniem Sądu pozbawione podstaw. Sąd uznał, że ustalając rozmiar krzywdy w przypadku wnioskodawcy W. S. należy mieć na względzie stopień i długotrwałość cierpień w całym okresie pozbawienia wolności, zarówno w trakcie internowania jak i tymczasowego aresztowania. Dokonanie takiej oceny wymaga oceny sytuacji wnioskodawcy W. S. od początku pozbawienia wolności, to jest początkowo od zastosowania internowania aż do czasu jego uwolnienia, i powtórzenia tego samego w odniesieniu do okresu tymczasowego

aresztowania. Ustalanie stawki należnej w skali dnia, tygodnia czy też miesiąca, zawarte we wniosku nie pozwala zdaniem Sądu na właściwe, odpowiadające doznany przez W. S. krzywdom, wyliczenie kwoty zadośćuczynienia. Sąd ma świadomość, że niektóre sądy na terenie kraju stosowały tego rodzaju automatyzm, ale nie zgadza się z taką interpretacją przepisów. Zresztą sam wnioskodawca wskazywał w swym wniosku, że nasilenie represji i gorsze warunki bytowe nie trwały przez cały okres pozbawienia go wolności – zarówno w czasie trwania internowania jak i aresztowania na jednakowym poziomie. Jak wskazywał były okresy gdzie przebywał w gorszych warunkach, jak w trakcie aresztowania, gdy przebywał w izbie zatrzymań na tzw” dołkach” przy ul (...) w G. (...) gdzie był ok miesiąca, a inne w trakcie pobytu w trakcie trwania internowania w ośrodku w G., czy też w Zakładzie Karnym w G. (...)lub w AŚ w M.. Zdaniem Sądu nie można tu zastosować jednego niezmiennego przez cały okres pozbawienia wolności – czyli zarówno w trakcie internowania jak i tymczasowego aresztowania poziomu pokrzywdzenia. Wnioskodawca przebywał jako internowany przez 222 dni a aresztowany był przez 135 dni, łącznie był niesłusznie pozbawiony wolności 355 dni, i zdaniem Sądu nie jest możliwe przyjęcie jakiegś jednej miary przy ustalaniu kwoty zadośćuczynienia na cały ten okres. Zdaniem Sądu kwota 100.000 zł w pełni zrealizuje funkcje kompensacyjne za krzywdy jakie wnioskodawca doznał, zarówno fizyczne jak i psychiczne. Kwota ta jest kwotą odpowiednią dla zrekompensowania mu cierpień jakie doznał zarówno w trakcie internowania jak i tymczasowego aresztowania, jakich doświadczył z powodu walki o niepodległy byt Państwa Polskiego. Każdy przypadek przyznania zadośćuczynienia i odszkodowania na podstawie ustawy” lutowej” jest przypadkiem indywidualnym i nie ma tu potrzeby oceniania spraw dotyczących wniosków składanych przez A. S. czy też Z. R., jak sugeruje w swym wniosku W. S.. Sąd przyznając W. S. zadośćuczynienie dokonał samodzielnej oceny warunków w jakich wnioskodawca przebywał w areszcie i w trakcie internowania, dokonał oceny cierpień moralnych i psychicznych jakich wnioskodawca doznał i uznał, że odpowiednią kwotą zadośćuczynienia jaka należy mu przyznać jest kwota 100.000 zł, która w pełni rekompensuje mu wszelkie krzywdy jakich doznał w następstwie normalnych skutków wykonania wobec niego tymczasowego aresztowania i internowania. Skarb Państwa nie ponosi tu odpowiedzialności za przebieg całego dalszego życia wnioskodawcy już po zwolnieniu go z internowania i po uchyleniu wobec niego tymczasowego aresztowania. Odpowiada tylko w granicach przewidzianych przez ustawę, za następstwa decyzji o internowaniu i aresztowaniu wynikające z wykonania tych decyzji.

Jeżeli chodzi o odszkodowanie, to Sąd zważył, iż roszczenie o odszkodowanie dochodzone na podstawie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego jak to jest w przypadku W. S., jest roszczeniem o charakterze cywilnym. Wnioskodawcy przysługuje odszkodowanie za szkodę materialną. Analizując orzecznictwo w tym zakresie i odnosząc je do sprawy z wniosku W. S., Sąd miał na względzie wyrok Sąd Apelacyjny w Lublinie w z dnia 15 grudnia 2005 r., w sprawie o sygn. akt II AKa 272/05, LEX nr 166032.Z orzeczenia w tej sprawie wynika, iż „szkoda, która winna zostać przez Skarb Państwa naprawiona, obejmuje, stosownie do treści art. 361 § 2 k.c., straty poniesione przez poszkodowanego (damnum emergens) oraz utracone przez niego korzyści (lucrum cessans), albowiem ustawa z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie zawiera odmiennych uregulowań w zakresie określenia wysokości szkody. W. S. (1) swoje roszczenie w zakresie odszkodowania opierał o wysokość utraconych zarobków w pracy w charakterze nauczyciela wf, z tytułu ukończenia studiów o 2 lata później niż zamierzał z powodu internowania i tymczasowego aresztowania. Okoliczność ta nie stanowi jednak w ocenie sądu normalnych konsekwencji aresztowania i internowania. Wnioskodawca w przypadku gdyby nie był internowany czy też aresztowany wcale nie musiałby ukończyć studiów w terminie. Różnego rodzaju przyczyny losowe, czy chociażby kontuzje, które są częste wśród osób intensywnie trenujących, jak też np. problemy z nauką mogły spowodować opóźnienie w zakończeniu studiów, bądź też nawet rezygnację z ich ukończenia i co za tym idzie brak kwalifikacji do zawodu nauczyciela wychowania fizycznego. Tak samo problemy ze znalezieniem pracy po studiach mogły pojawić się nawet gdyby wnioskodawca nie był pozbawiony wolności. W ocenie sądu okoliczności na jakie powołał się wnioskodawca w swym wniosku i jego uzupełnieniu odnośnie odszkodowania, nie mogą być podstawą dla naliczania mu odszkodowania.

Sąd miał tu na uwadze fakt, że wnioskodawca w okresie przebywania w ośrodku internowania oraz w areszcie nie pracował zawodowo. Jak sam przyznał jedynym źródłem jego utrzymania było wyłącznie stypendium socjalne. Przy czym za okres internowania, po zwolnieniu wnioskodawcy i przywróceniu mu praw studenckich otrzymał on zwrot

stypendium, które naliczono za cały okres, gdy był on internowany. W tym więc zakresie, to jest za okres internowania w ocenie Sądu, żadne odszkodowanie W. S. nie przysługuje, nie poniósł bowiem w tym zakresie wymiernej szkody. Tak jak wspomniano Skarb Państwa ponosi tu odpowiedzialność tylko za normalne następstwa pozbawienia wolności. Tylko w zakresie tego jaką rzeczywiście szkodę poniósł W. S. w związku z internowaniem. Skoro jedynym jego źródłem utrzymania w tym okresie było stypendium i zostało mu ono zwrócone po okresie internowania za cały okres gdy nie było naliczane, to żadnej wymiernej szkody nie poniósł. Nieco inaczej jest w przypadku okresu w jakim wnioskodawca przebywał w areszcie jako osoba tymczasowa aresztowana do sprawy DS. 15/84 .Z akt IPN przesłanych w formie elektronicznej, a konkretnie z protokołów przesłuchania W. S. przed funkcjonariuszem milicji i przed prokuratorem wynika, iż bezpośrednio przed aresztowaniem pobierał on stypendium w kwocie ok 6000 zł. Wnioskodawca przebywał w areszcie od dnia 13.03.1984r do dnia 25.07.1984r. Daje to okres 4 miesiące i 12 dni. Stypendium przyznawane jest w okresach miesięcznych, więc Sąd przyjął tu na potrzeby wyliczenia odszkodowania dla wnioskodawcy korzystniejszą dla niego wersję, iż winien on otrzymać równowartość 5 miesięcznych kwot stypendium, jakie otrzymałby gdyby go nie aresztowano. Wnioskodawcę osadzono w areszcie w połowie miesiąca marca, a zwolniono z aresztu pod koniec lipca. Sąd na potrzeby dokonania obliczeń wysokości odszkodowania przyjął korzystniejszą dla wnioskodawcy wersję, nie tylko zaokrąglając w górę okres jaki przebywał w areszcie do pełnych 5 miesięcy, ale także przyznając mu prawo do odszkodowania także za okres jaki przebywał w areszcie w lipcu, a więc już po zakończeniu roku akademickiego. Sąd przyznając odszkodowanie nie brał pod uwagę także tego, że wnioskodawca w okresie w jakim był pozbawiony wolności i nie otrzymywał stypendium, ponosiłby koszty utrzymania, a więc nie uwzględniał różnicy między stanem majątkowym jaki by istniał, gdyby wnioskodawcy nie aresztowano, a stanem, rzeczywistym w chwili odzyskania przez W. S. wolności. Także w tym zakresie Sąd rozstrzygnął tę kwestię na korzyść wnioskodawcy przyznając mu całość kwoty stanowiącej wartość stypendium za 5 miesięcy. Zdaniem Sądu ustalenie w sposób precyzyjny wysokości kosztów utrzymania, jakie ponosił wnioskodawca W. S. na swe utrzymanie w 1984r nie jest obecnie możliwe. Sąd zastosował więc w tym przypadku przepis art. 322 k.p.c. który ma zastosowanie w sytuacji, gdy ścisłe udowodnienie wysokości szkody byłoby niemożliwe, lub w znacznym stopniu utrudnione. Z jego treści wynika, że jeżeli w sprawie o naprawienie szkody sąd uzna, że ścisłe udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny. Sąd postanowił nie odliczać kosztów utrzymania od ogólnej sumy odszkodowania za okres aresztowania. Sąd zważył, że w 1984 r przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce wynosiło 16.838 zł(przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce za 1984r według danych GUS). Sąd nie brał tu jak to określił w swym wniosku W. S. przeciętnego wynagrodzenia wśród pracowników oświaty, albowiem wnioskodawca był wtedy(w czasie odbywania aresztu) jedynie studentem i nie miał uprawnień nauczyciela wychowania fizycznego. Zresztą przeciętne wynagrodzenie w oświacie było wtedy niższe niż przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce, dla potrzeb wyliczeń przyjęto więc korzystniejsze dla wnioskodawcy wyliczenia oparte na przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu w gospodarce w 1984r. Obecnie według danych GUS za trzeci kwartał 2016 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosi 4.055,04 zł. Jak już wyżej wspomniano wnioskodawca przed osadzeniem w areszcie otrzymywał kwotę ok 6.000 zł, którą zaokrąglono do pełnych 6.000 zł. Biorąc pod uwagę stosunek wysokości stypendium jakie wnioskodawca otrzymywał w 1984r do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce w 1984r, a także wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za III kwartał 2016r Sąd ustalił hipotetyczną wysokość stypendium jakie przysługiwałoby wnioskodawcy proporcjonalnie na dzień orzekania. Kwota ta wynosi 1.444,96193 zł, co po zaokrągleniu daje kwotę 1.444,96 zł. Po przemnożeniu tej kwoty razy 5 miesięcy otrzymujemy wysokość odszkodowania to jest kwotę 7.224,80 zł, którą Sąd zasądził wnioskodawcy jako odszkodowanie z tytułu niesłusznego aresztowania. Jak już wspomniano sąd zasądził wnioskodawcy odszkodowanie jedynie za okres aresztowania, uznając że w przypadku okresu internowania szkody majątkowej nie poniósł.

Reasumując, odnośnie zasądzenia zadośćuczynienia, stwierdzić należy, że ustawa z dnia 23 lutego 1991r o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie definiuje pojęcia zadośćuczynienie. Odnieść się w tym zakresie należy do przepisów prawa materialnego cywilnego, w szczególności do art. 445 par 1 kc. Odpowiednia suma o której mowa w tych przepisach to suma, która z jednej strony spełnia funkcje kompensacyjną a z drugiej nie jest sposobem uzyskania nadmiernych korzyści finansowych. Zadośćuczynienie winno czynić zadość poczuciu krzywdy. Kwota zadośćuczynienia ustalana w stosunku do wnioskodawcy W. S. uwzględnia rodzaj jego cierpień, czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, ich natężenie,

stopień dolegliwości z jaką wiązało się stosowanie tymczasowego aresztowania, czy też również internowania wnioskodawcy. W przypadku odszkodowania Sąd wziął pod uwagę, że wnioskodawca w trakcie internowania i tymczasowego aresztowania był studentem, nie posiadającym żadnej pracy, dla którego jedynym źródłem utrzymania było stypendium socjalne. Sąd zważył tu także, że za okres internowania po zwolnieniu stypendium zostało wnioskodawcy zwrócone, więc nie poniósł szkody majątkowej. Szkoda majątkowa występuje wyłącznie w okresie kiedy przebywał on w areszcie, za ten czas stypendium nie było mu naliczane i nie otrzymał jego zwrotu. W tym zakresie Sąd uznał, że za 5 miesięcy w trakcie których nie otrzymywał on stypendium należy mu się odszkodowanie i tylko za ten okres.

Mając na uwadze powyższe, Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz W. S. (1) kwotę 7.224,80 zł (siedem tysięcy dwieście dwadzieścia cztery złote 80/100) złotych tytułem odszkodowania za okres tymczasowego aresztowania w sprawie Ds. 15/84 . Nadto Sąd zasądził mu zadośćuczynienie za okres internowania i tymczasowego aresztowania w sprawie Ds. 15/14 w kwocie 100.000 zł(stu tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia i ustalił, że roszczenie zostało zaspokojone co do kwoty 25.000 zł na skutek wykonania wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp z dnia 21.10.2008r sygn akt II Ko 292/08. W pozostałym zakresie Sąd wniosek W S. oddalił, nie znajdując podstaw do przyznania mu odszkodowania i zadośćuczynienia w wyższych kwotach, niż te zasądzone. Podstawą do przyznania odszkodowania i zadośćuczynienia są tu przepisy art. 8 ust 1 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego(w powiązaniu z treścią art. 11 w/w ustawy w stosunku do okresu aresztowania).

Zgodnie z art. 13 powołanej wyżej ustawy koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.